

فصل

نفت و گاز

مقدمه

به دلیل اهمیت فعالیت‌های نفت، گاز و پتروشیمی در اقتصاد ایران، اطلاعات آماری مربوط به این فعالیت‌ها در فصل‌های معدن و صنعت منظور نشده و یک فصل مستقل در این سالنامه به آن اختصاص داده شده است.

با استخراج نفت و گاز از اولین چاه نفت در مسجد سلیمان، در سال ۱۲۸۷ شمسی (۱۹۰۸ میلادی)، فعالیت صنعت نفت در ایران آغاز شد و آمارهای مربوط به آن نیز از زمان مذکور گردآوری شده است. پس از ملی شدن صنعت نفت در اسفند ۱۳۲۹، شرکت ملی نفت ایران آمارهای وسیع‌تری را منتشر کرده است.

پس از تأسیس شرکت ملی گاز ایران در اسفند ۱۳۴۴ و شرکت ملی گاز مایع ایران در سال ۱۳۶۶، این دو شرکت نیز به ترتیب آمارهایی در زمینه گاز طبیعی (L.N.G) و گاز مایع (L.P.G) گردآوری و ارائه کرده‌اند.

در سال ۱۳۴۲ با احداث اولین کارخانه کودشیمیایی در کشور، صنایع پتروشیمی تولد یافت و این نقطه آغاز تأسیس سازمانی مستقل برای معرفی صنعتی نو در کشور به شمار می‌رود. از سال ۱۳۴۳ این سازمان نوپا تحت عنوان "شرکت ملی صنایع پتروشیمی" به فعالیت خود ادامه داد. به دلیل وجود منابع اولیه فراوان نفت و گاز و ارزش افزوده بالا و همچنین سایر عوامل، تولید مواد پتروشیمی در ایران مورد توجه و عنایت خاصی قرار گرفته است.

آمارهای مندرج در این فصل توسط شرکت گاز و شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی استان می‌شود. شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی استان هرمزگان دارای ۹ ناحیه به شرح زیر می‌باشد.

۱- ابوموسی ۲- بندرعباس ۳- بندرلنگه ۴- جاسک ۵- قشم ۶- میناب
۷- کیش ۸- لاوان ۹- سیری که اطلاعات ناحیه بندرعباس شامل شهرستان‌های بندرعباس، خمیر، حاجی‌آباد و رودان. ناحیه بندرلنگه

شامل شهرستان‌های بندرلنگه، بستک و پارسیان و همچنین نواحی کیش، لاوان و سیری ناحیه میناب شامل شهرستان‌های سیریک و بشاگرد و ناحیه ابوموسی شامل شهرستان ابوموسی ناحیه جاسک شامل شهرستان جاسک و ناحیه قشم شامل شهرستان قشم می‌باشد.

تعاریف و مفاهیم

نفت خام: نفت خام آمیزه‌ای پیچیده از ترکیبات هیدروکربوری است که از مخازن طبیعی نفت در زیرزمین، در بعضی از نقاط دنیا استخراج می‌شود. نفت خام به‌طور عمده، متشکل از ترکیبات اشباع و غیر اشباع هیدروکربورهای آلیفاتیک و بعضاً آروماتیک می‌باشد. بجز هیدروژن و کربن که دو عنصر اصلی تشکیل‌دهنده نفت خام به شمار می‌روند، عناصر دیگری مانند ازت، اکسیژن، گوگرد و فلزهایی چون نیکل، سدیم، وانادیم و آهن به مقدار کم در آن وجود دارند. به همین جهت، نفت خام از نظر ویژگی‌های فیزیکی و شیمیایی بسیار متغیر است.

نفت سفید: نفت سفید برشی از نفت خام و متشکل از سه نوع هیدروکربور پارافینی، نفتینی و آروماتیکی می‌باشد. این فراورده به‌عنوان سوخت گرمایشی و سوخت مراکز حرارتی به کار می‌رود و یکی از مواد اصلی تشکیل‌دهنده سوخت جت است.

نفت کوره: نفت کوره از بازمانده تقطیر نفت خام در برج‌های تقطیر پالایشگاه به دست می‌آید. این فراورده به‌سبب دارا بودن هیدروکربورهای سنگین، به آسانی نمی‌سوزد و یکی از سوخت‌های عمده کشتی‌ها و واحدهای بزرگ صنعتی از جمله نیروگاه‌های برق به شمار می‌رود.

نفت گاز: نفت گاز فراورده‌ای است که بعد از برش نفت سفید به دست می‌آید و به‌عنوان سوخت ماشین‌آلات کشاورزی و صنعتی

انشعاب گاز: به خطوطی که برای ارسال گاز از خطوط انتقال، خطوط تغذیه و شبکه تا ایستگاه اختصاصی مشترک نصب می‌شود، انشعاب گاز اطلاق می‌گردد.

سوخت: سوخت شامل: پروپان، بوتان، پنتان پلاس، پنتان، بنزین پیرولیز، رافینیت C۴، رافینیت C۶، C.F.O و MTBE

گزیده اطلاعات

در سال ۱۳۹۷، کل مصرف فرآورده‌های نفتی استان برابر ۴۰۱۴۳۴۲ مترمکعب بوده که نسبت به سال قبل ۱۶/۳ درصد افزایش داشته است. بیشترین مصرف فرآورده‌های نفتی مربوط به نفت‌گاز با ۲۱۱۶۱۹۹ متر مکعب می‌باشد. همچنین در سال ۱۳۹۷ مصرف بنزین ۱۰۲۸۶۷۹ مترمکعب بوده که نسبت به سال ۱۳۹۶، ۱۸/۷ درصد افزایش یافته است.

در سال ۱۴۰۰ تعداد مجاری عرضه سوخت استان برابر ۱۵۵ مجاری و عرضه نفت سفید ۵۹ مجاری بوده است. همچنین تعداد جایگاه سوخت‌گیری گاز طبیعی فشرده (CNG) استان در سال ۱۴۰۰ برابر ۲۰ پمپ بوده که نسبت به سال قبل تغییری نداشته است. همچنین برای عرضه بنزین معمولی ۱۰۴۲، بنزین سوپر ۸۴ و گازوئیل ۶۷۸ نازل در استان فعال بوده است.

تا پایان سال ۱۴۰۰ تعداد ۱۰ شهر و ۵۳ آبادی گازرسانی شده است و ۳ شهر و ۲۳ آبادی نیز در حال گازرسانی می‌باشند. تعداد انشعابات گاز طبیعی ۴۴۸۶۹ فقره بوده است که نسبت به سال قبل ۳۴/۲ درصد افزایش داشته است.

در این سال، تعداد مصرف کنندگان گاز طبیعی ۲۳۳۲۱ مشترک بوده که نسبت به سال قبل ۴۲/۴ درصد رشد داشته است همچنین مصرف کنندگان خانگی با ۹۶/۶ درصد بیشترین سهم را در اختیار دارند.

در سال ۱۴۰۰ مصرف گاز طبیعی در استان ۸۹۲۴ میلیون متر مکعب بوده میزان مصرف در این سال نسبت به سال قبل ۱۶/۱ درصد افزایش داشته است.

و سوخت تعدادی از وسایل نقلیه عمومی و تاسیسات حرارتی به کار می‌رود.

بنزین موتور: بنزین موتور آمیزه‌ای است از هیدروکربورهای به‌طور عمده حلقوی و ایزومره با نسبت‌های متفاوت که برای افزایش درجه آرام‌سوزی آن، برخی از ترکیبات آلی به آن اضافه می‌شود.

سوخت جت: به‌عنوان سوخت موتورهای جت جنگی و مسافری به کار می‌رود که برحسب میزان امتزاج نفت سفید مرغوب با سایر فرآورده‌های نفتی سبک (نفتا)، به صورت انواع مختلف تولید می‌شود و با اضافه کردن مواد افزودنی به منظور کاهش خوردگی و نقطه انجماد و ... تکمیل می‌گردد و در استانداردهای بین‌المللی به نام‌های JP۴ و ATK معروف است.

گاز غنی (طبیعی): گاز تولیدی از منابع نفتی و گازی را گاز طبیعی یا غنی می‌گویند که به صورت "کلاک"، "همراه با نفت" (مانند گاز منطقه آغاچاری) و "مستقل" (نظیر ذخایر گاز سرخس و سرخون) قابل دسترسی می‌باشد.

گاز سبک: گاز غنی (طبیعی) پس از طی مراحل جداسازی و پالایش، به گاز سبک تبدیل می‌شود. منظور از جداسازی، جداکردن مایعات و میعانات گازی از گاز غنی است.

گاز مایع: گاز مایع مخلوطی است از پروپان و بوتان نرمال که در اثر شرایط محیط و مصرف، نسبت حجمی این دو ماده در مخلوط تغییر می‌یابد و در تحت فشاری حدود ۱۰۰ تا ۱۱۰ پوند بر اینچ مربع، به صورت مایع در می‌آید.

تزریق گاز: به منظور حفظ مخازن نفت کشور و بهره‌برداری بهینه از آن‌ها، اقدام به عمل تزریق گاز و یا آب به مخازن مذکور می‌گردد.

مشترک گاز: عبارت از شخص حقیقی یا حقوقی است که طبق روش پذیرش متقاضیان گاز، پس از تحویل مدارک مورد نظر و پرداخت حقوق و هزینه‌های متعلقه، مشخصات او در دفتر پذیرش اشتراک ثبت شده و شماره اشتراک به وی اختصاص یافته باشد.

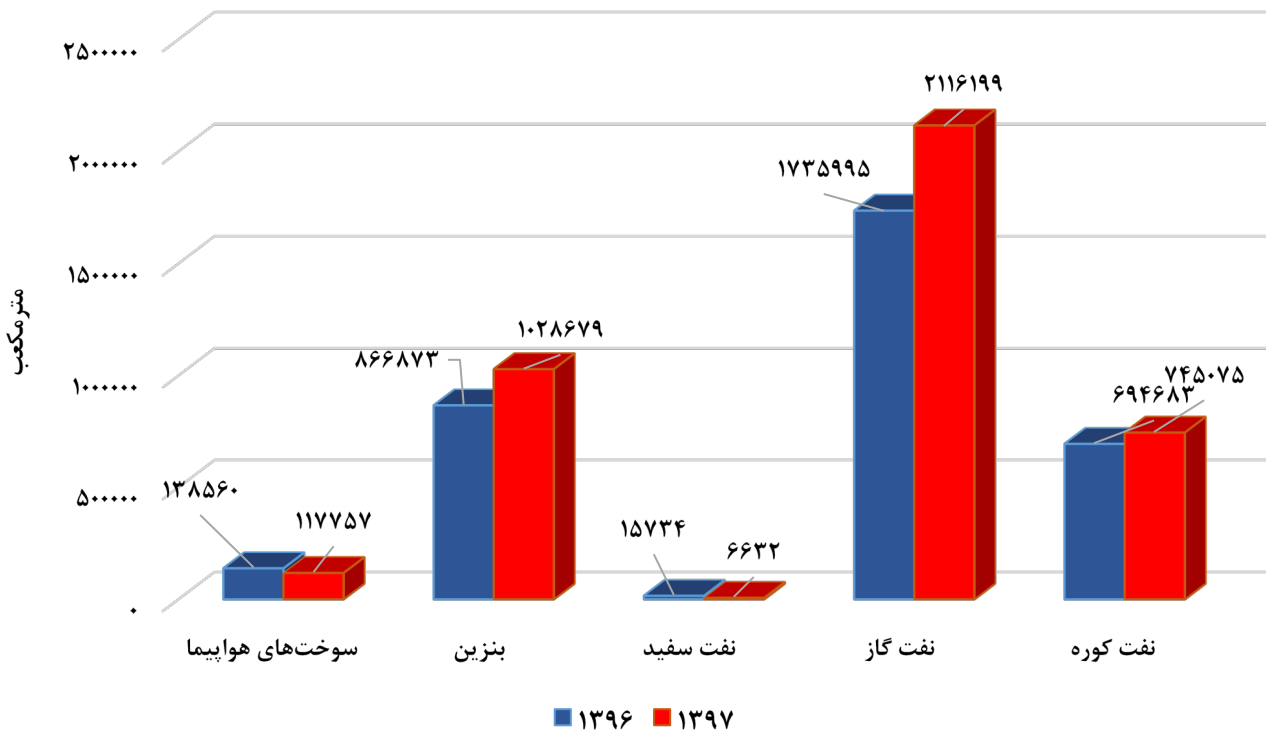
مصرف‌کننده گاز: به مشترکانی اطلاق می‌شود که جریان گاز آن‌ها پس از طی مراحل اشتراک‌پذیری، راه‌اندازی شده باشد.

۷-۱- مصرف انواع فرآورده‌های اصلی نفتی

نفت کوره (متر مکعب)	نفت گاز (متر مکعب)	نفت سفید (متر مکعب)	بنزین (متر مکعب)	گاز مایع (تن)	سال و ناحیه
۱۶۱۰۳۸۸	۱۵۲۵۶۲۷	۲۲۴۲۹	۵۵۵۵۶۸	۵۸۶۹۹ ۱۳۸۵
۲۹۷۴۰۰۰	۱۶۷۳۱۲۲	۲۲۵۰۱	۵۶۵۳۲۴	۱۰۲۳۶۴ ۱۳۹۰
۱۵۹۲۹۷۱	۱۴۹۷۷۹۵	۱۵۶۳۸	۷۸۳۷۰۳	۹۶۵۴۷ ۱۳۹۵
۶۹۴۶۸۳	۱۷۳۵۹۹۵	۱۵۷۳۴	۸۶۶۸۷۳	۲۴۸۸۵۰ ۱۳۹۶
۷۴۵۰۷۵	۲۱۱۶۱۹۹	۶۶۳۲	۱۰۲۸۶۷۹	۲۴۳۱۶۲ ۱۳۹۷
... ۱۳۹۸
... ۱۳۹۹
... ۱۴۰۰
... ابوموسی
... بستک
... بشاگرد
... بندرعباس
... بندرلنگه
... پارسیان
... جاسک
... حاجی آباد
... خمیر
... رودان
... سیریک
... قشم
... میناب

مأخذ- شرکت پخش فرآورده‌های نفتی استان هرمزگان

- وزارت نفت. معاونت برنامه‌ریزی

۷-۱- مصرف انواع فرآورده‌های نفتی استان در سال‌های ۹۷ - ۱۳۹۶

منبع: جدول ۷-۱

۷-۲- تعداد مجاری و نازل های عرضه فرآورده های سوختی

سال و شهرستان	مجاری عرضه سوخت (حمل و نقل زمینی)	مجاری عرضه نفت سفید	جایگاه های سوخت گیری گاز طبیعی فشرده (CNG)
..... ۱۳۸۵	۰۰۰	۰۰۰	۱
..... ۱۳۹۰	۱۱۴	۰۰۰	۱۲
..... ۱۳۹۵	۱۴۲	۹۷	۱۹
..... ۱۳۹۶	۱۵۷	۱۰۰	۲۰
..... ۱۳۹۷	۱۶۷	۸۶	۲۰
..... ۱۳۹۸	۱۵۵	۷۵	۲۰
..... ۱۳۹۹	۱۵۸	۵۹	۲۰
..... ۱۴۰۰	۱۵۵	۵۹	۲۰
..... ابوموسی	۰	۰	۰۰۰
..... بندرعباس	۸۶	۴۴	۰۰۰
..... بندرلنگه	۳۱	۱۳	۰۰۰
..... جاسک	۰	۰	۰۰۰
..... قشم	۱۳	۰	۰۰۰
..... میناب	۲۵	۲	۰۰۰

سال و شهرستان	نازل		
	بنزین معمولی	بنزین سوپر	گازوئیل
..... ۱۳۸۵	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
..... ۱۳۹۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
..... ۱۳۹۵	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
..... ۱۳۹۶	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
..... ۱۳۹۷	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
..... ۱۳۹۸	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
..... ۱۳۹۹	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
..... ۱۴۰۰	۱۰۴۲	۸۴	۶۷۸
..... ابوموسی	۵	۰	۵
..... بندرعباس	۵۲۲	۴۸	۵۳۱
..... بندرلنگه	۱۶۷	۲۷	۹۷
..... جاسک	۹۴	۰	۶۸
..... قشم	۸۲	۱۲	۴۰
..... میناب	۱۷۲	۰	۱۱۷

مأخذ - وزارت نفت. معاونت برنامه ریزی.

۷-۳- شهرهای گازرسانی شده، خانوارهای تحت پوشش شبکه گازرسانی و شهرهای در حال گازرسانی در پایان سال

شهرهای در حال گازرسانی ^(۳)	شهرهای گازرسانی شده ^(۲)		سال و شهرستان
	تعداد خانوار	تعداد	
...	...	۰	۱۳۸۵
...	...	۱	۱۳۹۰
...	...	۵	۱۳۹۵
...	...	۶	۱۳۹۶
...	...	۷	۱۳۹۷
...	...	۸	۱۳۹۸
...	...	۹	۱۳۹۹
۳	۱۲۹۰۷۴	۱۰	۱۴۰۰
۰	۰	۰	ابوموسی
۰	۲۶۶۱	۱	بستک
۰	۰	۰	بشاگرد
۱	۹۲۳۳۴	۲	بندرعباس
۱	۰	۰	بندرلنگه
۰	۶۲۰۲	۲	پارسیان
۰	۰	۰	جاسک
۰	۸۰۹۳	۱	حاجی آباد
۰	۴۱۶۱	۱	خمیر
۰	۱۱۷۷۸	۲	رودان
۰	۰	۰	سیریک
۱	۳۸۴۵	۱	قشم
۰	۰	۰	میناب

(۱) تعداد شهر بر اساس تعاریف وزارت نفت می باشد.

(۲) شامل تمامی شهرهایی است که حداقل بخش هایی از آن، مصرف کنندگان گاز می باشند.

(۳) شامل شهرهایی می باشد که عملیات اجرایی گازرسانی در آن شروع شده است.

ماخذ- شرکت گاز استان هرمزگان

- وزارت نفت. معاونت برنامه ریزی.

۷-۴- روستاهای گازرسانی شده^(۱)، خانوارهای تحت پوشش شبکه گازرسانی و روستاهای در حال گازرسانی در پایان سال

روستاهای در حال گازرسانی ^(۳)	روستاهای گازرسانی شده ^(۲)		سال و شهرستان
	تعداد خانوار	تعداد	
...	...	۰	۱۳۸۵
...	...	۰	۱۳۹۰
...	...	۱۵	۱۳۹۵
...	...	۱۵	۱۳۹۶
...	...	۱۶	۱۳۹۷
...	...	۲۸	۱۳۹۸
...	...	۴۳	۱۳۹۹
۲۳	۱۳۸۰۹	۵۳	۱۴۰۰
۰	۰	۰	ابوموسی
۱۱	۱۴۴۱	۵	بستک
۰	۰	۰	بشاگرد
۷	۱۵۰۳	۹	بندرعباس
۰	۰	۰	بندرلنگه
۰	۲۶۶۰	۱۶	پارسیان
۰	۰	۰	جاسک
۵	۳۰۵۳	۱۸	حاجی آباد
۰	۰	۰	خمیر
۰	۲۴۳۱	۳	رودان
۰	۰	۰	سیریک
۰	۲۷۲۱	۲	قشم
۰	۰	۰	میناب

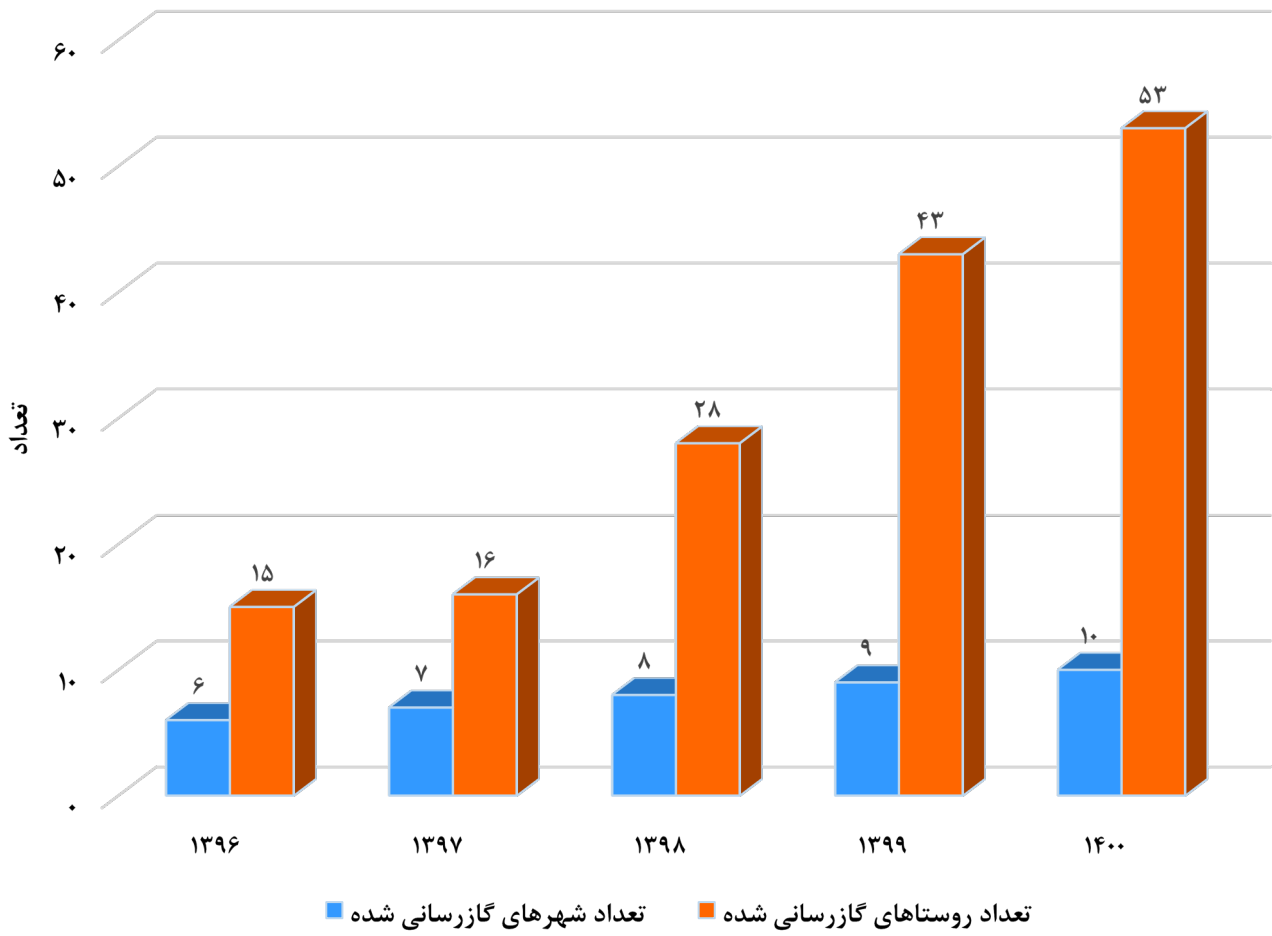
(۱) تعداد روستاها بر اساس تعاریف وزارت نفت می باشد.

(۲) شامل تمامی روستاهایی است که حداقل بخش‌هایی از آن، مصرف کنندگان گاز می باشند.

(۳) شامل روستاهایی می باشد که عملیات اجرایی گازرسانی در آن شروع شده است.

ماخذ- شرکت گاز استان هرمزگان

- وزارت نفت. معاونت برنامه‌ریزی.

۷-۲- تعداد شهرها و روستاهای گاز رسانی شده طی سال‌های ۱۳۹۶-۱۴۰۰

منبع: جدول ۷-۳ و ۷-۴

۵-۷- تعداد انشعاب گاز موجود^(۱) و مصرف کنندگان گاز طبیعی به تفکیک نوع در پایان سال

تعداد انشعاب (فقره)							سال و شهرستان
نیروگاه	پتروشیمی	کشاورزی	صنعتی	تجاری-عمومی	خانگی	جمع	
...	۱۰	۱۳۸۵
...	۲۴۵۱	۱۳۹۰
...	۸۴۸۰	۱۳۹۵
...	۱۰۲۵۲	۱۳۹۶
...	۱۵۲۱۵	۱۳۹۷
...	۱۹۴۴۱	۱۳۹۸
...	۳۳۴۴۵	۱۳۹۹
...	۴۴۸۶۹	۱۴۰۰
...	ابوموسی
...	۴۴۱۴	بستک
...	بشاگرد
...	۱۳۷۶۷	بندرعباس
...	بندرلنگه
...	۷۰۸۲	پارسیان
...	جاسک
...	۶۳۲۲	حاجی آباد
...	۱۴۲۸	خمیر
...	۶۷۲۶	رودان
...	سیریک
...	۵۱۳۰	قشم
...	میناب

۵-۷- تعداد انشعاب گاز موجود^(۱) و مصرف کنندگان گاز طبیعی به تفکیک نوع در پایان سال (دنباله)

مصرف کنندگان								سال و شهرستان
جمع	خانگی	تجاری- عمومی	صنعتی	کشاورزی	پتروشیمی	نیروگاه	حمل و نقل	
۱۰	۰	۰	۱۰	۱۳۸۵
۱۶۱۰	۱۵۴۶	۳۷	۲۷	۱۳۹۰
۶۶۴۱	۶۳۵۰	۲۳۲	۵۹	۱۳۹۵
۷۸۶۵	۷۴۶۱	۳۴۳	۶۱	۱۳۹۶
۹۵۵۱	۹۱۳۸	۳۴۳	۷۰	۱۳۹۷
۱۲۳۶۸	۱۱۸۳۴	۳۵۷	۱۷۷	۱۳۹۸
۱۶۳۷۵	۱۵۷۳۱	۴۵۸	۱۸۶	۱۳۹۹
۲۳۳۳۱	۲۲۵۳۹	۵۱۶	۵۷	۱۱۱	۰	۱	۲۰	۱۴۰۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	ابوموسی
۱۵۹۷	۱۵۵۶	۳۹	۱	۰	۰	۰	۱	بستک
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	بشاگرد
۶۱۳۵	۵۹۲۴	۱۵۳	۳۹	۳	۰	۴	۱۲	بندرعباس
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	بندرلنگه
۴۲۹۶	۴۲۴۷	۴۶	۱	۰	۰	۱	۱	پارسیان
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	جاسک
۸۷۴۳	۸۳۶۸	۲۵۵	۸	۱۰۸	۰	۰	۴	حاجی آباد
۲۹۲	۲۷۲	۱۵	۴	۰	۰	۰	۱	خمیر
۷۴۶	۷۳۳	۱۳	۰	۰	۰	۰	۰	رودان
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	سیریک
۱۵۱۲	۱۴۳۹	۶۵	۴	۰	۰	۳	۱	قشم
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	میناب

(۱) انشعاب‌هایی که هنوز به مرحله بهره‌برداری نرسیده است را نیز شامل می‌شود.

(۲) اطلاعات انشعاب به تفکیک نوع مصرف موضوعیت ندارد.

ماخذ- شرکت گاز استان هرمزگان

- وزارت نفت. معاونت برنامه‌ریزی.

۶-۷- میزان مصرف گاز طبیعی به تفکیک نوع در پایان سال (میلیون متر مکعب)

سال و شهرستان	جمع	خانگی	تجاری- عمومی	صنعتی	کشاورزی	پتروشیمی	نیروگاه	حمل و نقل
..... ۱۳۸۵
..... ۱۳۹۰	۳۸۳۰
..... ۱۳۹۵	۵۵۱۶
..... ۱۳۹۶	۶۷۸۰
..... ۱۳۹۷	۶۸۰۳
..... ۱۳۹۸	۶۴۹۶
..... ۱۳۹۹	۷۶۸۴
..... ۱۴۰۰	۱۹۲۴	۱	۴	۳۶۱۰	۵	۰	۵۲۳۷	۶۰
..... ابوموسی
..... بستک
..... بشاگرد
..... بندرعباس
..... بندرلنگه
..... پارسیان
..... جاسک
..... حاجی آباد
..... خمیر
..... رودان
..... سیریک
..... قشم
..... میناب

ماخذ- شرکت گاز استان هرمزگان
- وزارت نفت. معاونت برنامه‌ریزی.